

Hooglede-Gits

Hoogwater eind juli 2014

Kartering wateroverlast

Terreinbezoek 31 juli 2014:

Bekkencoördinator IJzerbekken, Rik Dehaemers.

Planningsverantwoordelijke IJzerbekken, Lorens Coorevits

Gemeente Hooglede, Schepen Rik Vanwildemeersch, Frank Renard (milieuambtenaar) en Chris Anne (technische dienst),

Terreinbezoek 12 augustus 2014:

Planningsverantwoordelijken IJzerbekken, Lorens Coorevits en Lies Verstraete

Gemeente Hooglede, Schepen Rik Vanwildemeersch, en Chris Anne (technische dienst),

VMM, GPS-opmetingen, Nico Meyskens en Koen Dehaemers

Provincie West-Vlaanderen – dienst waterlopen, Glenn Mares en Vital Steen

Versie 03/11/2014 na bespreking op Algemene Bekkenvergadering

Inleiding

Dit rapport behandelt de hoogwatersituatie binnen het IJzerbekken ten gevolge van een intense neerslagzone in de vroege ochtend van 28 juli 2014.

Het rapport werd opgesteld door het secretariaat van het IJzerbekken.

Het rapport heeft enerzijds tot doel de wateroverlast in kaart te brengen in opdracht van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW). Deze informatie dient voor het actualiseren van de modellen en overstromingskaarten van de waterbeheerders, voor de optimalisatie van de watertoetskaarten, voor de implementatie van de overstromingsrichtlijn en voor de toekomstige waterbeheerplannen.

Anderzijds doet het rapport suggesties aan waterbeheerders, rioolbeheerders, ruimtelijke planning,... om wateroverlast in te toekomst te voorkomen.

Het rapport kwam tot stand na plaatsbezoek met de gemeente en de provinciale dienst waterlopen.

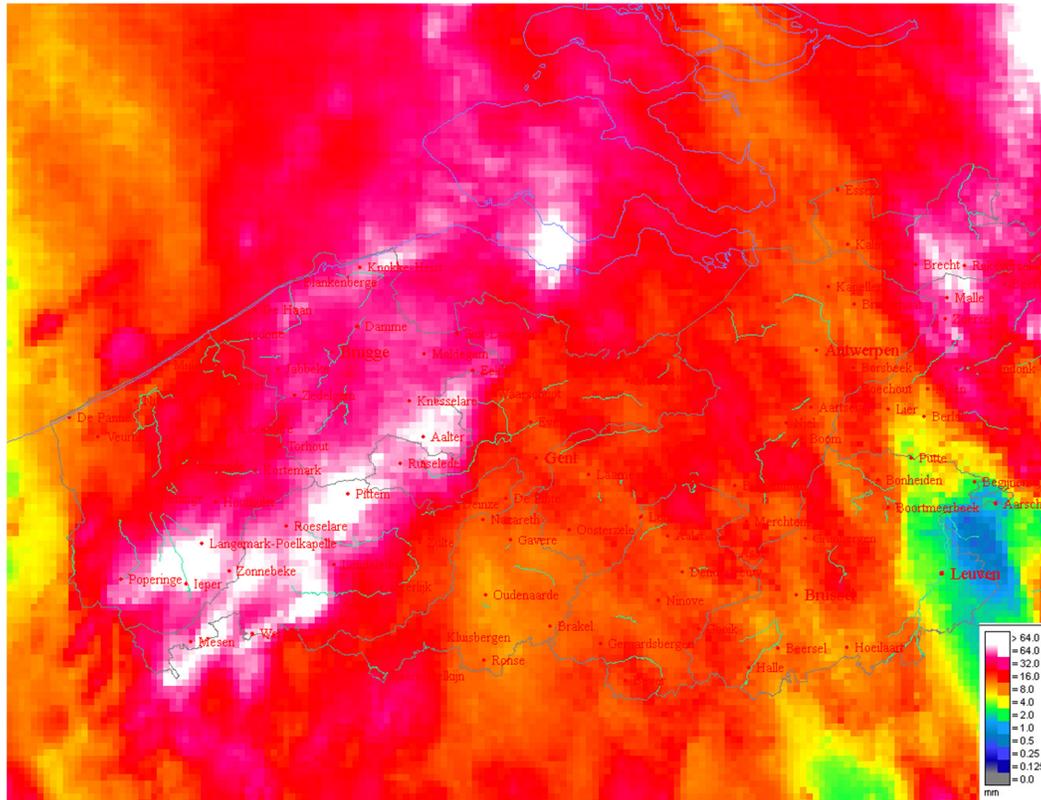
Het zal worden besproken op het ambtelijk bekkenoverleg van 09/10, op het bekkenbureau van 13/10 en de algemene bekkenvergadering van 03/11.

De bespreking in de bekkenstructuren heeft tot doel de advies- en vergunningsprocedure voor de voorgestelde oplossingen vlotter te laten verlopen en het draagvlak te vergroten.

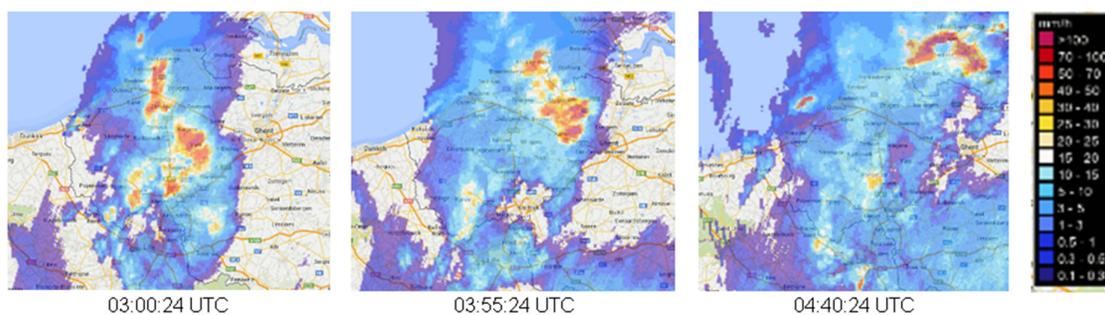
Het actieplan van de provincie West-Vlaanderen biedt reeds een antwoord op verschillende voorgestelde suggesties om wateroverlast te voorkomen.

1. Hydrologische situatie

In de nacht van 27 op 28 juli 2014 werd de omgeving van Lichtervelde en Hooglede geteisterd door een hevig onweer met veel regen op korte tijd. Onderstaande figuur toont het cumulatieve radarbeeld.

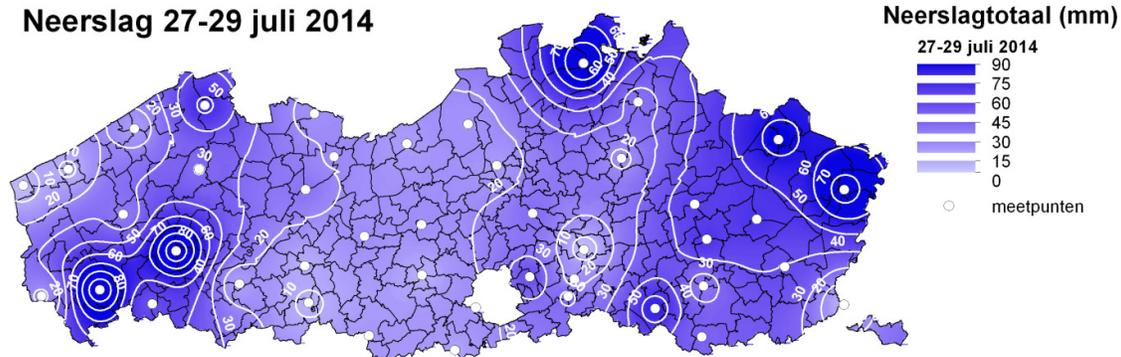

Figuur 1: Cumulatief neerslagradarbeeld voor Vlaanderen voor de periode 27 – 28 juli 2014 (Bron: KMI website)

Figuur 2: Neerslagradarbeeld van de onweersbui van de nacht van 27 op 28 juli ter hoogte van de provincie West-Vlaanderen voor drie verschillende tijdstippen (KMI website)

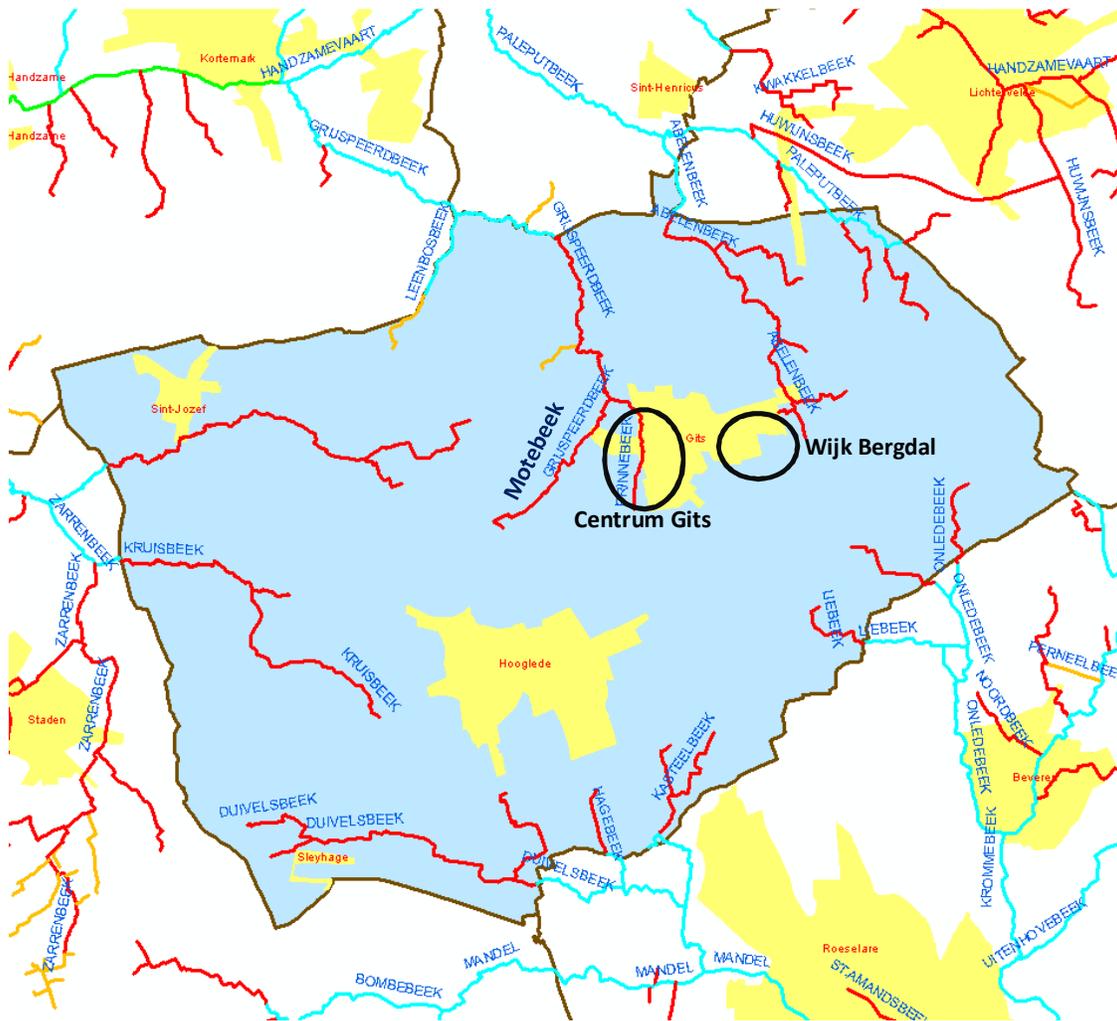
Neerslag 27-29 juli 2014

Figuur 3: Neerslagtotaal in de periode 27-29 juli 2014 voor Vlaanderen (VMM, rapport hydrologie 27-31 juli 2014, www.waterinfo.be)

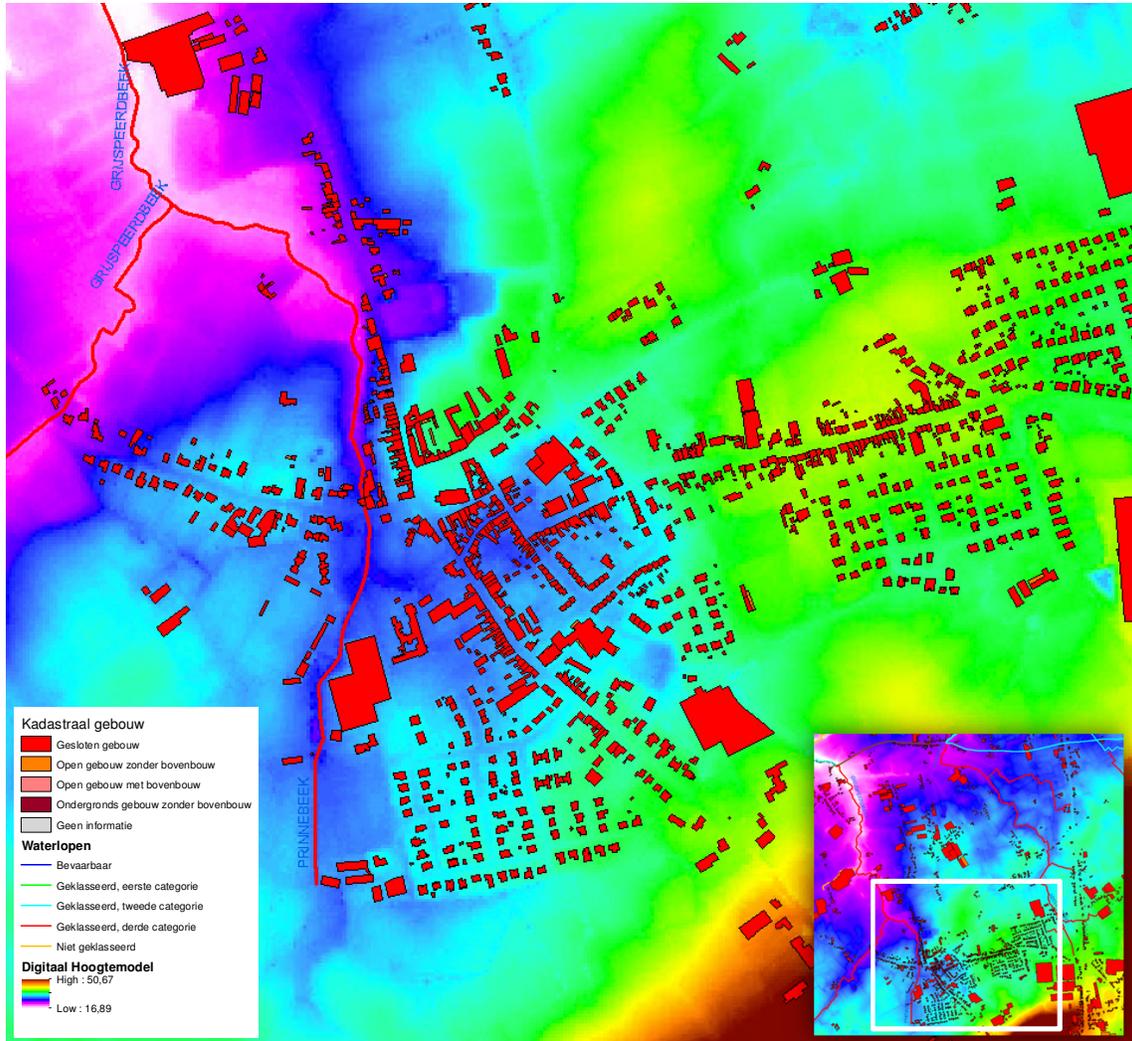
2. Kort overzicht hydrografische situatie en waterlopen

Waterlopen: Prinnebeek, Abelenbeek, Motebeek

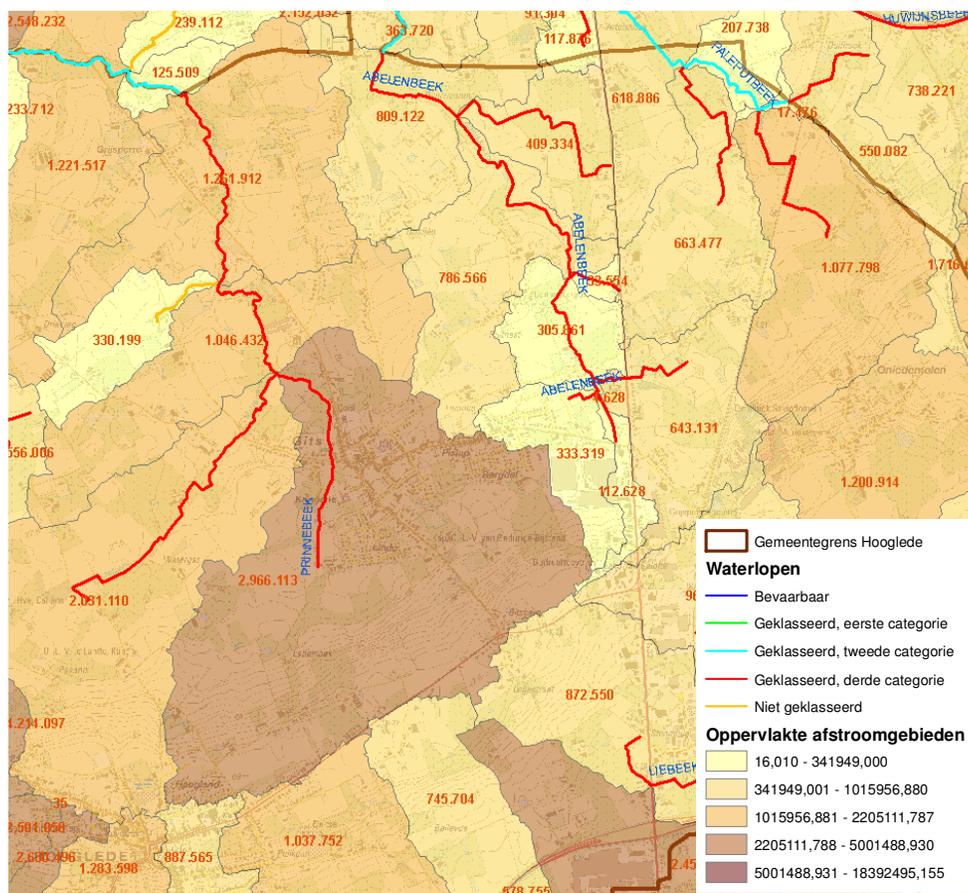

Figuur 4: Overzicht waterlopen op grondgebied Hooglede, de bebouwde kernen (geel) en situering van belangrijkste knelpunt(gebieden) (Zwart)

De grens tussen het stroomgebied van de Abelenbeek en de Prinnebeek loopt van zuid naar noord door de wijk Bergdal.

Figuur 5: Hydrografie in de omgeving van de woonkern van Gits

Figuur 6: Overzicht van de afstromgebieden met bijhorende oppervlakte (m²) van de waterlopen in de omgeving van Gits

3. Historische overstromingen

Tijdens de zomerstorm van **juli 2005** werd Gits zwaar getroffen met water in de woningen in onder meer straten als Bergdal, Grijspeerdstraat, Hazelstraat, Middenstraat, Noordabeelstraat, etc. Naast deze straten stonden ook de straten Engelshofstraat, Leenbosstraat en Turkeyenstraat.

De storm van eind **november 2009** zette de Noordabeelstraat onder water vanuit de Abeelbeek.

4. Locaties kritieke overstromingen – 27-28 juli 2014

In Hooglede-Gits was de oorsprong van de overstromingen veeleer een probleem van hemelwater dat van de hellingen afstroomt en het onder druk komen van ingebuisde delen van waterlopen.

- Het **centrum van Gits** kende wateroverlast in de H. Sacramentsstraat afkomstig van water dat opsteekt uit de ingebuisde waterloop Prinnebeek. Ook ter hoogte van de Lindenstraat 22 te Gits werden problemen gemeld.
- In de **wijk Bergdal** zijn enkele straten onder water gelopen maar de huizen zelf kwamen niet onder water te staan.
- In de **Turkijestraat** en iets meer afwaarts in de **Hazelstraat** werden respectievelijk 1 en 4 woningen bedreigd met wateroverlast vanuit de Abelenbeek.
- Bij hoge waterstanden kan de riolering van de **Grijspeerdstraat** niet meer lossen op de Prinnebeek en resulteert in wateroverlast in de betrokken straat.

5. Kansen om toekomstige wateroverlast te beperken

- **Uitbreiding van het bufferbekken Middenstraat op de Abelenbeek**

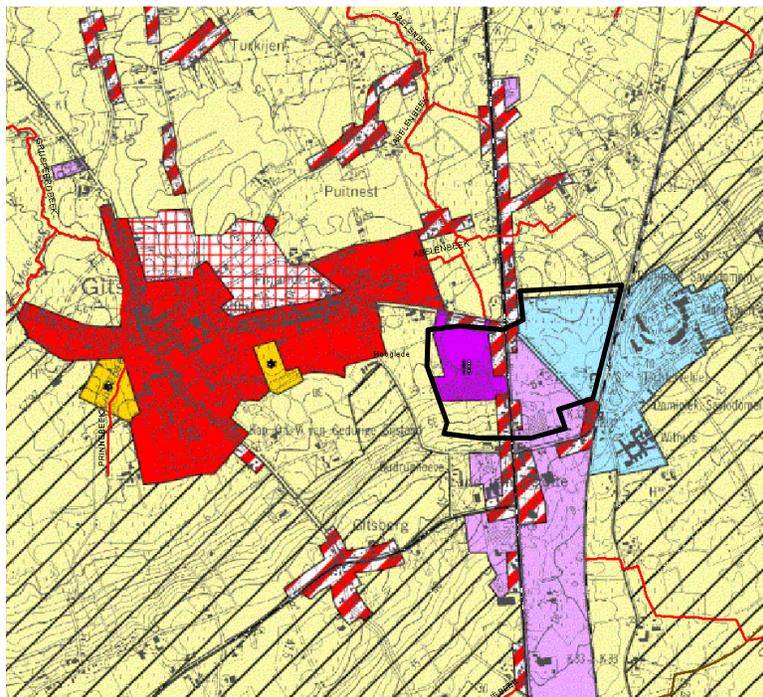
Er wordt een uitbreiding voorgesteld van het bestaande bufferbekken net opwaarts van de Middenstraat. Met betrekking tot dit project dient nog verder onderzocht te worden of met een uitbreiding een significante afvlakking van waterpeilen kan gerealiseerd worden. De uitbreiding van het bufferbekken mag zeker ook niet de veiligheid van de omliggende bebouwing hypothekeren in geval van overtopping.

- **Extra buffering om de afvoer van het hemelwater afkomstig van de terreinen SADEF en aanpalend bedrijventerrein te spreiden in tijd en plaats (buiten de invloedssfeer van woonzones)**

Grote significante oppervlakten zijn in het opwaarts deel van het afstroomgebied van de Abelenbeek verhard ten gevolge de aanwezigheid van bedrijventerreinen (o.m. SADEF) en een zone voor gemeenschapsvoorziening en openbaar nut (VDAB opleidingscentrum) rond de Brugsesteenweg. Het bedrijf SADEF dat een aanzienlijk deel van dit verhard gebied vertegenwoordigt heeft ter compensatie een bufferbekken voorzien met vier pompen die bij een te hoge waterstand in het bufferbekken instaan voor de lozing van overtollig water naar één van de afwateringsgrachten die uitmonden in de Abelenbeek. Dit kan mogelijk een extra druk creëren naar de afwaarts gelegen gebieden (oa woonwijk Bergdal). Er dient onderzocht te worden of het bestaande maatregelen van het bedrijf nog voldoen in de huidige omstandigheden omtrent bufferen-(infiltreren)-vertraagd afvoeren van hemelwater. Het is wellicht ook relevant om alternatieven te zoeken voor de wijze waarop het overtollige hemelwater verder wordt geëvacueerd, waarbij de bebouwing van Gits meer wordt ontzien.

Er zijn plannen tot uitbreiding in het zuiden van het bedrijventerrein. Er moet op toe gezien worden dat deze extra verharde oppervlakte geen bijkomende druk op de gemeente Gits en zijn bebouwing meebrengt.

Figuur 7: Situering via googlemaps (boven) en weergave van de gewestplanbestemming ter hoogte van Gits-Hoogdele (onder)

- **Bufferbekken stroomopwaarts van de Turkijestraat op de Abelebeek**

Opwaarts van de Turkijestraat is een KWZI (Aquafin) gelegen. Een deel van het terrein wordt echter niet benut en zou eventueel kunnen ingezet worden (mits afgraven) voor extra berging voor water vanuit de Abelenbeek. Dit zou de druk op de huizen net afwaarts de Turkijestraat en iets verder afwaarts de Hazelstraat (Lichtervelde) moeten verminderen.

Het is echter nog de vraag of deze relatief beperkte oppervlakte een significante rol kan spelen. Wellicht is het beter om in dit gebied een ruimer gebied aan te spreken voor buffering. Mogelijks kan het ruimen van de beek op een aantal kritieke plaatsen, zoals de Turkijestraat, ook lokale opstuwing voorkomen.

- **Bufferbekken op de Motebeek stroomopwaarts Leenbosstraat**

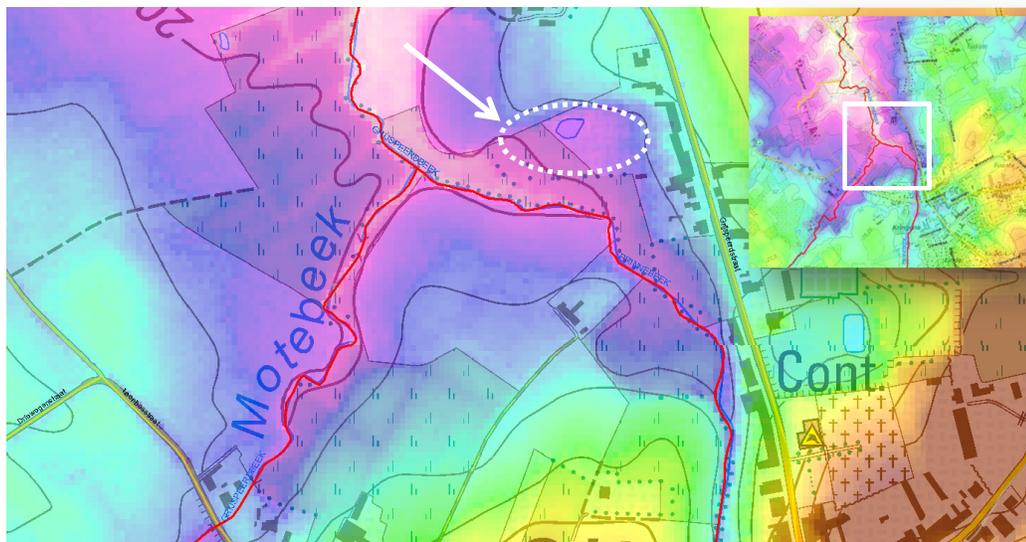
Op de Motebeek opwaarts van de Leenbosstraat bestaat de mogelijkheid tot bufferen. In de huidige situatie is er reeds een opstuwing van water, zelfs tot bijna gelijk met het straatoppervlak bij de recente wateroverlast van 28 juli. Mondelinge toelichting van een buurtbewoner geeft aan dat de opstuwing zich voordoet nog voor er afwaarts overstromingen waarneembaar zijn. Op een bepaald moment verdwijnt het water opwaarts de Leenbosstraat vrij snel en enig tijd later doen zich afwaarts wel overstromingen voor. Dit geeft aan dat het langer vasthouden van het water opwaarts de Leenbosstraat ervoor kan zorgen dat meer ruimte voor water afkomstig van de Prinnebeek sneller naar afwaarts zou kunnen geëvacueerd worden waardoor de druk op het centrum van Gits kleiner wordt.

Voor het bedoelde terrein moet worden nagegaan of een bestemmingswijziging of een wijziging van landgebruik kan doorgevoerd worden. Tegelijk moet berekend worden welke meerwaarde kan gerealiseerd worden door deze locatie in te zetten als online bufferbekken in de bescherming van Gits-centrum.

- **Extra bufferzone op de Prinnebeek**

De mogelijkheid moet onderzocht worden om meer ruimte te creëren voor water rond de Prinnebeek. De inplanting van een extra bufferzone op de Prinnebeek kan mogelijk tussen de Grijspeerdstraat en de samenvloeiing van de Prinnebeek en de Motebeek.

Figuur 8: Voorstel locatie voor extra bufferzone langs de Prinnebeek (witte cirkel)

- **Extra ruimte voor water en de uitbouw van een winterbedding op de Prinnebeek stroomopwaarts de overwelving**

Net voor de overwelving van de Prinnebeek onder het centrum van Gits staan twee ontwikkelingsplannen op stapel waarbij rekening gehouden wordt met het aspect “ruimte creëren voor water”. De plannen voor een nieuw woongebied ‘tussen de Leenbosstraat, de Grijspeerdstraat en de Prinnebeek (I op onderstaande figuur) voorziet in de aanleg van een verlaagde tuin op rechteroever van de Prinnebeek om te fungeren als extra (bescheiden) buffer

voor water van de Prinnebeek. Iets meer opwaarts, net afwaarts van de Gitsbergestraat, worden jeugdlokalen gebouwd (II op onderstaande figuur). De aangrenzende speelweide, gelegen op linkeroever van de Prinnebeek, zal na afgraven van de oever een stuk lager liggen waardoor een winterbedding gecreëerd wordt.

Figuur 9: Voorstel locatie voor extra bufferzone en winterbedding langs de Prinnebeek (witte cirkels)

- **Bestaand bufferbekken t.h.v. K.V. Patronaat Gits:**

Er ligt net opwaarts van het centrum van Gits t.h.v. de voetbalterreinen een bufferbekken op één van de afwateringsgrachten van de heuvelrug ten zuiden van het centrum van Gits.. Dit dient om het water dat afstroomt van de nabijgelegen heuvelrug enigszins te kunnen opvangen voordat het ondergronds verdwijnt onder het centrum van Gits om uiteindelijk uit te monden in de Prinnebeek. Parallel aan het bufferbekken loopt echter ook de gemengde riolering afkomstig van de wijk Bergdal. De buffering van het bekken is beperkt in zijn mogelijkheden om reden dat bij het overschrijden van een bepaalde hoogte er teveel opstuwing ontstaat naar de wijk Bergdal toe.

Het bufferbekken is dus een goede maatregel maar echter met een beperkte impact voor het centrum van Gits bij extreme volumes water, omdat de volle capaciteit niet kan benut worden.

- **Optimalisatie riolering in de wijk Bergdal:**

De aanleg van een gescheiden riolering in de wijk Bergdal kan bijdragen tot het verminderen van het risico op wateroverlast. Momenteel kan de gemengde riolering het afstromend water onvoldoende opvangen en afvoeren. Als tussentijdse oplossing om de druk op de riolering te verlagen, stelt de gemeente voor om een overstort te voorzien op de gemengde riolering ter hoogte van het bestaand bufferbekken t.h.v. K.V. Patronaat Gits.

- **Erosiebestrijdende maatregelen:**

Langsheen de bovenlopen van verschillende waterlopen opwaarts het centrum van Gits zullen erosiebestrijdende maatregelen een positieve invloed hebben op het vasthouden van neerslagwater langsheen de hellingen en een vertraagde afvoer realiseren. Daarenboven wordt voorkomen dat grachten dichtslibben en de berging ervan verloren gaat

- **Maatregelen die de infiltratie van hemelwater bevorderen:**

Bij elk perceel dat zonder infiltratievoorzieningen verder wordt ontwikkeld/bebouwd verdwijnt een stukje bufferreserve waardoor de druk op het gehele watersysteem automatisch wordt verhoogd.

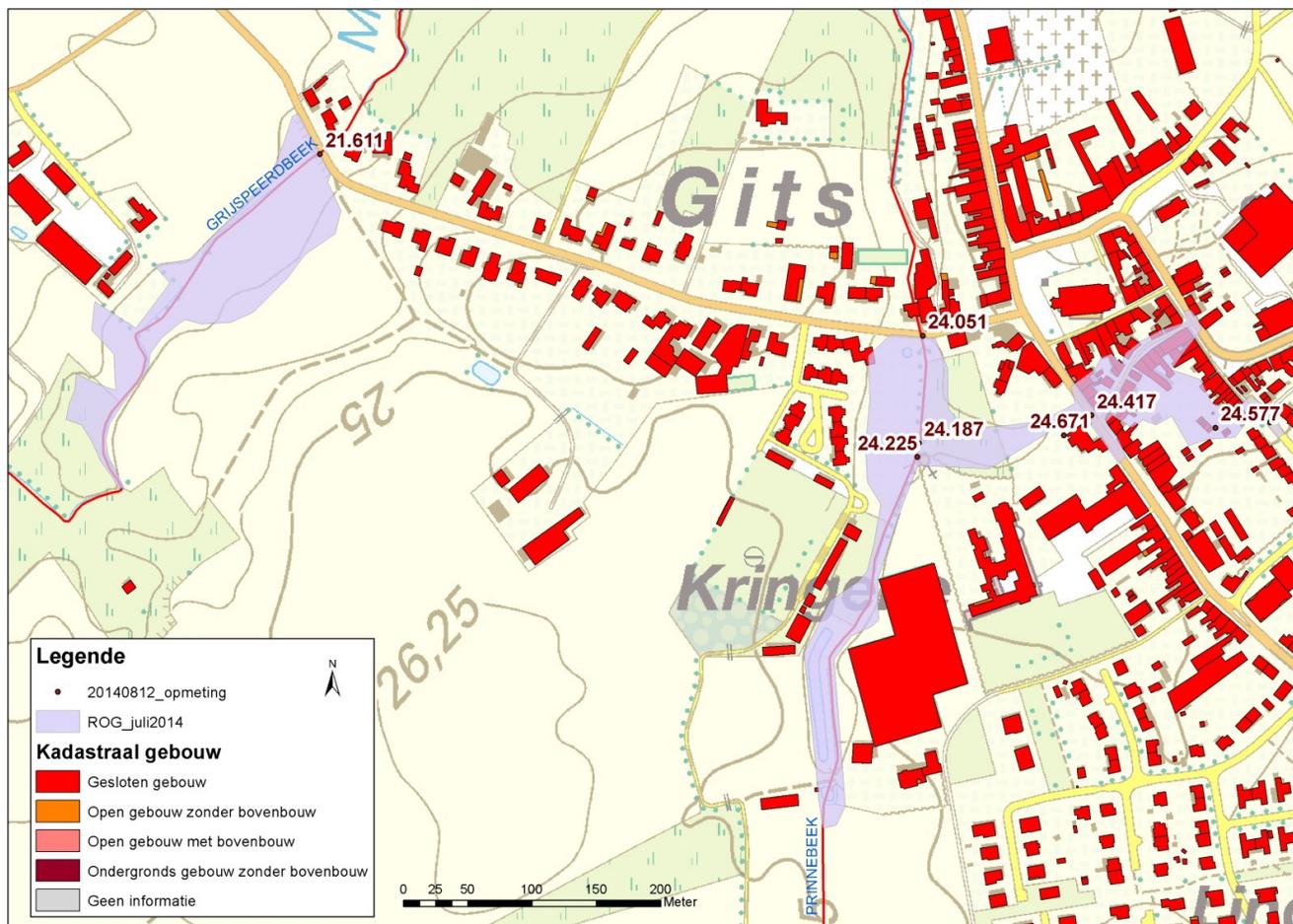
Referentielijst

KMI, 2014, <http://www.meteo.be/meteo/view/nl/14479780-De+overvloedige+neerslag+van+27+en+28+juli+2014%3A+de+hoeveelheden.html>

VMM, 2006, Verslag van de overstromingen van juli 2005 in West-Vlaanderen, VMM Afdeling Water

VMM, rapport hydrologie 27-31 juli 2014, www.waterinfo.be

Bijlage I

Hoogde, centrum Gits, contouren en waterhoogtes (mTAW) van recent overstroomd gebied eind juli 2014
(Bron: terreinbezoek bekkensecretariaat IJzerbekken op 12/08/2014)